SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Työ- ja tasa-arvo-osasto
Johtaja Liisa Hakala



18.10.2017

Ylitarkastaja
Hannu Stålhammar

# KUULEMISTILAISUUS 18.10.2017; TULEVAISUUSVALIOKUNTA; VALTIONEUVOSTON TULEVAISUUSSELONTEON 1. OSA: JAETTU YMMÄRRYS TYÖN MURROKSESTA

Juha Sipilän hallituksen tulevaisuusselonteon teemana on työn murros ja suomalaisen työn tulevaisuus. Selonteon ensimmäinen osa on nostanut esiin kysymyksiä, jotka koskevat mm. tulevaisuuden sosiaalipolitiikkaa, muuttuvaa taloudellisen kasvun, tuottavuuden ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä, työn ja toimeentulon välisiä yhteyksiä, työkykyä, työllistymiskykyä, työn sisällön ja merkityksen muutosta, työnantaja -työntekijäsuhteen muutosta sekä teknologisen muutoksen vaikutuksia työhön ja työvoimaan.

**Toimeentulo, työkyky, työllisyys**
Teollistumisen myötä toimeentulon hankkimisesta säännöllisellä ansiotyöllä muodostui standardi, ja siitä poikkeavia töitä on nimitetty usein ns. epätyypillisiksi töiksi. Työelämä on kuitenkin pirstaloitumassa, mikä tarkoittaa sitä, että toimeentulo on hankittava useista eri puroista. On tärkeätä vahvistaa eri-ikäisten työkykyä ja työelämävalmiuksia sekä elinikäistä oppimista, koska ne vaikuttavat myönteisesti myös työllistymiskykyyn.

Toimeentulon polarisaatio kytkeytyy tuottavuuden polarisaatioon. Käynnissä oleva työmarkkinoiden ja työelämän syvällinen rakennemuutos haastaa työ- ja elinkeinopolitiikan ja pakottaa pohtimaan yhteiskunnan, sen turvaverkkojen ja julkisen sektorin roolia. Samalla tavalla myös toimeentulon kertyminen ja tuloa tasaavat mekanismit joudutaan harkitsemaan uudelleen. Tulevaisuudessa bruttokansantuotteen kasvaminen ei välttämättä merkitse samalla tavalla työllisyyden kasvua kuin ennen. Tärkeätä on varmistaa, että työn tekeminen sen eri muodoissa on aina kannattavaa.

**Veropohja, sosiaaliturva**
Työnantaja - työntekijäsuhteen muuttuessa ja hämärtyessä esimerkiksi alustatalouden ja jakamistalouden myötä, on kiinnitettävä huomiota siihen, mistä toiminnasta veroa maksetaan ja kenellä on missäkin tapauksessa verojen maksuvelvollisuus. Työn murroksessa myös sosiaaliturvan kerryttäminen ja yhteiskunnan turvaverkot vaativat tarkastelua.

Työn murros kyseenalaistaa säännöllisen ansiotulon avulla hankittavan toimeentulon ja sitä tukevien yhteiskunnallisten järjestelyn ja turvaverkkojen säännöllisyyden, kattavuuden ja toimivuuden. Turvaverkot on rakennettava mitä erilaisimpien ja muuttuvien tilanteiden varalle. Tämä merkitsee sitä, että järjestelmän on oltava joko hyvin joustava (on keskusteltu esimerkiksi mukana kannettavista etuuksista ja sosiaaliturvatileistä), tai hyvin kattava (jolloin usein puhutaan erilaisista perustulon tai -turvan malleista) tai kumpaakin näistä tilanteen mukaan.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

**Toimenpiteitä**

**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategia**
Sosiaali- ja terveysministeriö on uusinut hallinnonalansa strategian. Sen otsikkona on ”STM rakentaa eheää yhteiskuntaa ja kestävää hyvinvointia työn murroksessa”. Strategia vastaa omalta osaltaan työn murrokseen.

**Hallitusohjelman kärkihankkeet**
Hallitusohjelman kärkihankkeiden tavoitteena on aikaansaada myönteisiä muutoksia niin työelämässä kuin yhteiskunnassa laajemminkin. OTE - Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihankkeen tavoitteena on lisätä osatyökykyisten työllistymistä ja vaikuttaa myönteisesti asenteisiin.
Lasten ja perhepalvelujen muutosohjelma -kärkihankkeessa on osakokonaisuus, jossa viedään työpaikoille perheystävällisiä toimintamalleja. Työn ja muun elämän yhteensovittaminen on muuttuvassa työelämässä entistäkin tärkeämpää.

**Kansainvälinen ulottuvuus**
EU komissio on antanut tiedonannon ”Safer and Healthier Work for All - Modernisation of the EU Occupational Safety and Health Legislation and Policy” 10 päivänä tammikuuta 2017 Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Työsuojelu on hyödyllistä niin inhimillisen kärsimyksen vähentämiseksi kuin yritysten suorituskyvyn parantamiseksikin. Työsuojelun nykyaikaistamisessa tulee investoida tehokkaaseen ennaltaehkäisyyn, ottaen huomioon uudet riskit ja työn tekemisen uudet muodot. Työsuojelulla on turvattava kaikkia työntekijöitä riippumatta siitä, minkä tyyppisessä työsuhteessa tai minkä kokoisessa yrityksessä he työskentelevät.

Suomi on tehnyt sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilan johdolla aloitteen kansainvälisestä koalitiosta Työsuojelun maailmankongressissa syyskuussa Singaporessa. Koalition tarkoituksena on tukea työsuojelua edistävien kansainvälisten päätöslauselmien, strategioiden ja sopimusten käytäntöön saattamista. Maailman työjärjestö ILO, Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto sekä monet muut kansainväliset organisaatiot kannattivat aloitetta.

**Työpaikkatason toiminta**
Työpaikkojen tukeminen on tärkeää eri toimijoiden yhteistyössä, jotta työpaikat osaavat arvioida riskit myös muuttuvassa työelämässä (mm. uudet altisteet, haitallinen psykososiaalinen ja fyysinen kuormitus), pystyvät ennaltaehkäisemään ammattitaudit ja työperäiset sairaudet sekä työtapaturmat sekä lisäämään inhimillisiä voimavaroja, kuten psykologista ja sosiaalista pääomaa ja mielen hyvinvointia (esim. Hyvän mielen työpaikka- toimenpidekokonaisuus). Edellä mainitut asiat vaikuttavat hyvinvoinnin lisäksi ihmisten toimeentuloon ja organisaatioiden kilpailukykyyn sekä yhteiskunnan sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyteen.